
[Po wygłoszeniu trzech referatów...].

Notatki Płockie 30/3-124, 27-41

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*
* *

Po wygłoszeniu trzech referatów — w ramach przemówień okolicznościowych — wystąpili:

Prof. dr Kazimierz Kąkol (członek TNP) w imieniu Marszałka Polski Michała Żymierskiego:

Warszawa, 1985-08-19
Towarzystwo Naukowe Płockie
Miejski Komitet Obchodów 900 rocznicy urodzin Bolesława III Krzywoustego
(na ręce Prezesa TNP
dra inż. Jakuba Chojnackiego)

Nie mogąc osobiście wziąć udziału w doniosłych dla Polaków uroczystościach związanych z 900-leciem urodzin rycerskiego Władcy Bolesława Zwycięskiego, zwanego Krzywoustym, łączę się myślą z tymi wszystkimi, którzy czczą Jego pamięć, sławią Jego orężne przewagi, upatrują w nim wzorzec wiernej służby sprawom Ojczyzny.

Dla mnie, żołnierza i dowódcy, którego miasto Płock obdarzyło swym honorowym obywatelstwem, miły i doniosły jest fakt, że żołnierze Ludowego Wojska Polskiego, zdobywający Berlin w sławnym roku 1945, nosili na swych czapkach znak Orła Białego, widniejący na sarkofagu Krzywoustego w kaplicy królewskiej w Bazylice Katedry w Płocku.

Upatruję w tym fakcie przejaw żelaznej logiki dziejów i wyraz mądrości narodu polskiego.

Życząc, by uroczystości płockie przypomniały nam wszystkim piękne karty historii naszego narodu przesyłam żołnierskie pozdrowienia dla obywateli miasta Płocka.

M. Rola-Żymierski
Marszałek Polski
Honorowy Obywatel m. Płocka

Prof. dr Zbigniew Gertych — wicemarszałek Sejmu PRL, prezes Włocławskiego Towarzystwa Naukowego:

W imieniu Zarządu Włocławskiego Towarzystwa Naukowego serdecznie dziękuję za zaproszenie na uroczystości związane z obchodami 900 rocznicy urodzin Bolesława III Krzywoustego.

Z tym większą przyjemnością to czynię gdyż związki Kujaw z Mazowszem i samym Płockiem są związane zarówno historią jak i dniem dzisiejszym.

Bolesław Krzywousty odegrał w kartach naszej historii rolę symbolu uosabiającego ważne uczucia i dążenia wielu pokoleń Polaków. Był jednym z tych Piastów, który rozumiał wagę Pomorza i ujścia Odry dla istnienia Polski. Są to niepodważalne zasługi, które na-

leży kultywować przede wszystkim wśród młodego pokolenia rodaków.

Słowa podziękowania należą się organizatorom a szczególnie Zarządowi Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Sledzimy z uznaniem wszelkie poczynania Towarzystwa i stwierdzamy iż są one imponujące czego przykładem jest między innymi i dzisiejsza uroczystość. Zarówno sesja naukowa, wydanie druku bibliofilskiego oraz wykonanie medalu pamiątkowego przyczynią się do godnego popularyzowania epoki Bolesława Krzywoustego, nierozzerwalnie związanego z Płockiem i regionem Mazowsza.

W dowód kilkuletniej współpracy między obu naszymi Towarzystwami pragnę przekazać na ręce Pana Prezesa ostatnio wydane nakładem naszego Towarzystwa wydawnictwa naukowe, życząc zarazem dalszych osiągnięć na rzecz Waszego regionu.

Dr Marian Sołtysiak (członek TNP) w imieniu prezydenta Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych w Paryżu, dyrektora Zamku Królewskiego w Warszawie prof. dr Aleksandra Gieysztor (członka honorowego TNP):

Warszawa, 20 sierpnia 1985
Pan dr inż. Jakub Chojnacki
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Nie mogąc przybyć do Płocka z powodu jutrzejszego swego wyjazdu do Stuttgartu na XVI Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych, któremu przewodniczę, przesyłam Panu Prezesowi i Towarzystwu wyrazy głębokiego uznania dla idei i realizacji uczczenia dziewięćsetnych urodzin Bolesława Krzywoustego.

Władca, który „zajaśniał czynami rycerskimi, a wszystkim mądrym ludziom w państwie się podobał” (Gall II 18), należy do symbolicznych uosobionych wartości naszej tradycji i pozostaje mimo tylu wieków nam bliski. Połowa naszych dziejów narodowych to średniowiecze. Jednym z głównych jego zworników jest dzieło Krzywoustego, którego pamięć przez stulecia podtrzymywały pióra dziejopisów. Rocznicowe obchody płockie utrwala ją we wspólczesnej świadomości zbiorowej.

Uczestnikom sesji toczoney na „mazowieckim Wawelu” sładam życzenia treściwych i podniosłych obrad.

Najlepsze myśli i wyrazy szacunku łączę
Aleksander Gieysztor

Prof. dr Grzegorz Białkowski — rektor Uniwersytetu Warszawskiego:

Wielce Szanowni Państwo!

Proszę mi pozwolić rozpocząć to moje wystąpienie od wyrażenia podziękowań dla organizatorów tej konferencji, za zaproszenie do wzięcia w niej udziału. Ta konferencja, która jest

*Przemówienie wygłasza prof. dr Grzegorz Białkowski
— rektor Uniwersytetu Warszawskiego.*

foto Stefan Deptuszewski

jeszcze jednym przykładem i dowodem nieustannej aktywności intelektualnej i organizacyjnej Towarzystwa Naukowego Płockiego przybliży nam postać wielkiego męża stanu i dowódcy Bolesława Krzywoustego, a dla nas wszystkich mieszkańców Mazowsza po raz pierwszy bodaj w naszych dziejach było tak ważną częścią składową państwa polskiego.

Te pradawne tradycje owocowały później i owocują do dziś w specjalnej aurze kulturalnej tego miasta, w której jednym z przejawów jest właśnie działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego, jubilatą obchodzącego w tym roku 165-lecie swojej działalności.

Późniejsza historia potoczyła się w ten sposób, że centrum życia Mazowsza, zresztą również całej Polski przesunęło się ku Warszawie. Warszawa jednak — jeśli wolno mi tak powiedzieć — nie zawsze zdawała sobie sprawę z tego, że zostając stolicą całej Polski nie przestała także być stolicą Mazowsza. I nie zawsze świadczenia naszego miasta i instytucji, które w tym mieście się znajdują, na rzecz regionu mazowieckiego, naszej dzielnicy, były dostatecznie duże. Nie zawsze dawała ona tyle ile brała. Z tą tradycją wydaje się, że czas byłoby zerwać. Jednym z przykładów tej możliwości zerwania z tą niedobłą tradycją np. utworzenie Filii Politechniki Warszawskiej na terenie Płocka, ale oczywiście nie likwiduje to wszystkich, nie zaspakaja wszystkich potrzeb tego

regionu. Żeby przywołać tu statystyki chciałbym powiedzieć, że wynika z nich, że nasycenie kadrami nauczycieli, biorąc pod uwagę Warszawę i wszystkie województwa ościenne średnio na 1000 mieszkańców jest mniejsze niż w całej Polsce. Ponieważ zaś Warszawa ma nasycenie kadrami nauczycielską wyższe niż przeciętne nasycenie polskie, wskazuje to na dramatyczną wymowę tego faktu. Znaczy to, że region mazowiecki ogólnie biorąc jest szczególnie pod tym względem zaniedbany. Kiedy przed 6 miesiącami objąłem funkcję rektora Uniwersytetu Warszawskiego, doszedłem do wniosku, że jednym z podstawowych obowiązków jest nie tylko przyczynienie się do ożywienia kulturalnego naszej stolicy — a z tym przecież też jeszcze nie jest najlepiej — ale także promieniowanie, objęcie swoim wpływem całego Mazowsza.

Wydaje się, że coś w tym kierunku należałoby zrobić. Jednym z takich wstępnych, może najprostszyc kroków byłoby wprowadzenie na terenie Płocka studiów podyplomowych dla nauczycieli, tak żeby nauczyciele ci nie musieli jeździć do ośrodków daleko od swego miejsca zamieszkania. Myślę, że wszelkie inne formy współpracy Uniwersytetu z Płockiem, z regionem tutejszym są do ustalenia, wymagają one bowiem zbadania potrzeb i możliwości, zarówno Płocka jak i naszej uczelni. Jestem przekonany, że Towarzystwo Naukowe Płockie będzie sprzyjało tym inicjatywom i liczę z góry na jego pomoc. Dziękuję bardzo.

Doc. dr Stefan K. Kuczyński — sekretarz generalny Polskiego Towarzystwa Historycznego (członek TNP)

Polskie Towarzystwo Historyczne przyłącza się do uroczystych obchodów 900-lecia urodzin Bolesława Krzywoustego w najstarszym grodzie Mazowsza — Płocku.

Ostatni z wielkich Bolesławów, jakich wydała dynastia Piastów, nie uwieńczył co prawda swej skroni królewską koroną, lecz pozyskał niemniejszą niż królowie sławę. Wyrosła ona z twardych zmagania tego monarchy z niemiecką agresją oraz z wytrwałego budowania jedności państwa w jego kształcie terytorialnym w oparciu o Bałtyk i schryścianizowane Pomorze. Mężny wódz, rozważny i świadomy swego celu polityk, zręczny dyplomata, rozumny administrator, władca o dużym poczuciu prestiżu, choć i nie wolny od błędów, był Krzywousty jednym z najświetniejszych Piastów na monarszym tronie. Imię jego na trwałe zapisało się na kartach ojczyznej historii, żyje też w świadomości narodu, czego dowodem jest i dzisiejsza podniosła uroczystość.

Polskie Towarzystwo Historyczne zaznaczając swój udział w płockich obchodach 900-lecia urodzin Bolesława Krzywoustego wyraża jednocześnie poparcie dla całego ich bogatego pro-

gramu, opracowanego przez Towarzystwo Naukowe Płockie, a zwłaszcza dla idei trwałego upamiętnienia tego władcy przez wystawienie mu dobrze zasłużonego pomnika w miejscu urodzenia — Płocku.

*
* * *

Przewodniczący obrad, prezes TNP mówi:

Sesja dzisiejsza ma charakter historyczny. Stąd zgromadziła liczne grono naukowców, w tym wybitnych uczonych polskich, przedstawicieli władz krajowych i regionalno-lokalnych. Przybyli przedstawiciele Diecezji Płockiej i Polonii zagranicznej, a także działacze społeczni. Szerokie zainteresowanie sesją, stanowiącą główny punkt „Roku Krzywoustego w Płocku”, świadczy poza merytorycznymi wynikami o jej społeczno-naukowej funkcji.

Sesja przybliżyła nam postać Bolesława Krzywoustego na tle Kraju i Mazowsza. Spojrzenie z ogromnej perspektywy dziewięciu wieków pozwala nam ocenić bliżej ciężkie życie, ale i dzieło wielkie wybitnego Piasta. Silne, ponownie zjednoczone, bezpieczne państwo polskie na zewnątrz i wewnątrz — to cel życia naszego bohatera i wnioski dla współczesnych.

Proszę wszystkich przybyłych, a szczególnie osoby zabierające dzisiaj głos, których poglądy i osady niekiedy różniły się między sobą o przyjęcie wyrazów wdzięczności za cenny wkład stanowiący i impuls do dalszych badań nad okresem którego kontury wielce zatarał czas.

Dzięki serdeczne przekazują artystce-plastykowi p. Danucie Jagielskiej z Zalesia Dolnego za specjalnie namalowany i tu wiszący — przekazany w darze na rzecz TNP obraz Krzywoustego, w oparciu o nowy jego wizerunek, stanowiący naukową korekturę wizji Jana Matejki sprzed 100 lat.

Równocześnie proszę p. ministra profesora Kazimierza Kąkola o przekazanie p. Marszałkowi Polski Michałowi Żymierskiemu naszych podziękowań wraz z życzeniami dobrego zdrowia. Dotyczy to także znajdujących się w szpitalach członka honorowego TNP, autora słów kantaty oratoryjnej „Bolesław III Krzywousty” Stanisława R. Dobrowolskiego i kompozytora muzyki do niej dra Marcina Kamińskiego, też członka Towarzystwa.

Także uprzejmie proszę o przekazanie naszych najlepszych pozdrowień z miasta Krzywoustego Premierowi — generałowi Wojciechowi Jaruzelskiemu wraz z ponownym zaproszeniem do odwiedzenia TNP, co w rozmowie ze mną na Wawelu obiecał uczynić.

Jeszcze raz wszystkim — tak licznie tu przybyłym — serdecznie dziękuję.

Miło mi poinformować, iż Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego otrzymał szereg listów i depezy:

Przewodniczący Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego **Jan Dobraczyński** we wstępie listu z 18 lutego 1985 r. pisze:

„Zaproponowany przez Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego program obchodów 900 rocznicy urodzin Bolesława Krzywoustego uważam za bardzo interesujący, na szczególne podkreślenie zasługuje jego kompleksowość.

Podjęcie tej inicjatywy przez jedno z najstarszych i najlepiej działających towarzystw naukowych, jakim jest Towarzystwo Naukowe Płockie gwarantuje dobrą organizację i sprawny przebieg obchodów”...

Wiceprezes Rady Ministrów **dr Mieczysław F. Rakowski** list z dnia 23.VII. 1985 r. rozpoczyna słowami:

„W nawiązaniu do Waszych wystąpień pragnę w imieniu Prezesa Rady Ministrów gen. armii Wojciecha Jaruzelskiego podziękować za Wasze cenne inicjatywy związane z uroczystościami obchodów 900 rocznicy urodzin Bolesława III Krzywoustego”...

Prezes Polskiej Akademii Nauk **prof. dr Jan Kostrzewski** pisze:

Warszawa, dnia 1985-08-20
Obywatel
Dr Jakub Chojnacki
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego
Płock

Serdecznie dziękuję za zaproszenie do wzięcia udziału w uroczystości poświęconej 900 rocznicy urodzin w Płocku Bolesława III Krzywoustego.

Niestety, ze względu na zajęcia przedwyborcze, nie będę mógł uczestniczyć w tej podniosłej uroczystości.

Proszę przyjąć kilka moich refleksji związanych ze wspomnianą uroczystością zorganizowaną przez Towarzystwo Naukowe Płockie.

Daty odzwierciedlają zmiany, jakie niesie ze sobą historia, wypełniające ją lata, dziesięciolecia, wieki. Jubileusze wszakże potrafią ów nieodwołalny i wszechogarniający proces przemian zatrzymać. Przy ich pomocy udaje się nam zawiesić jakoś czas. Przed 900-set laty przychodzi na świat władca, którego czyni sławili pierwszy historyk polskich dziejów Gall Anonim. Dystans to czasowy olbrzymi, trudno wyobrażalny, a przecież o narodzinach tego księcia śpiewa także dzisiaj znana piosenka i dawnej opowieści słuchamy przez radio.

Pradawne trwa, żyje we współczesnych pokoleniach. Dzieje się tak dlatego, że istnieje to samo państwo polskie, ten sam naród, ta sama kultura i tradycja. Tyle się zmieniło w zakresie stosunków społecznych, inaczej wygląda świat obecnie, a przecież tożsamość polskiej wspólnoty nadaje nowym wartościom ustro-

PŁOCKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE im. WACŁAWA ŁACIMANA
 PAŃSTWOWE SZKOŁY I I I STOPNIA im. KAROLA SZYMANOWSKIEGO w PŁOCKU
 PŁOCKA ORKIESTRA KAMERALNA

20 sierpnia 1985 roku, godzina 10 Sala barokowa
 Mizeum Mazowieckiego w Płocku
 (poczystości Dnia) rocznicy urodzin
 Bolesława III Krzywoustego
 premierowe wykonanie Kantaty oratorsyjnej
 skomponowanej na cześć Bohatera

TERSE POETYCKI

Stanisław Ryszard Dobrowolski

MUZYKA

Mieczysław Kamiński

WYKONAWCY

Chór Mieszany

Płocka Orkiestra Kameralna
 (w składzie symfonicznym)

SOLISCI

Margarzeta Martynski - sopran

Marek Dabrowski - bas

DYRYGENT

Aleksander Siwicki

CZĘŚCI KANTATY

1. Awertra - orkiestra

2. Inwocacja o narodzinach Bolesława
 - chór z orkiestrą

3. Kolysanka piastunki Bolka
 - sopran solo z orkiestrą

4. Na płockim zamku
 - intermezzo orkiestrowe

5. Pasowanie Bolka do rycerza
 - chór z orkiestrą

6. Graja Władysława Hermana
 - bas solo z orkiestrą

7. Do wropli Niemcy w granicach Polski
 - intermezzo orkiestrowe

8. Zapłoną fale Odry
 - duet sopran i bas z orkiestrą

9. Zwycięstwo
 - chór z orkiestrą

10. Final „Apołoga Bolesława”
 - targa 4-głosowa do słów

„Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

11. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

12. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

13. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

14. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

15. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

16. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

17. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

18. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

19. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

20. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

21. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

22. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

23. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

24. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

25. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

26. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

27. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

28. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

29. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

30. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

31. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

32. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

33. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

34. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

35. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

36. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

37. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

38. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

39. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

40. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

41. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

42. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

43. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

44. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

45. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

46. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

47. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

48. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

49. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

50. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

51. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

52. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

53. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

54. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

55. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

56. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

57. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

58. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

59. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

60. „Cześć i chwala autodemu książczemu
 sława, sława”
 - chór, solisci, orkiestra

foto Wiesław Dyśkiewicz

jowym i społeczno-kulturalnym naturalne miejsce w przeszło dziesięciowiekowej historii.

Czasy najnowsze stają się naturalną kontynuacją dziejów ojczyстных.

Bolesław Krzywousty umocnił polską obecność nad Bałtykiem. Później kraj oddalał się od morza, nie mógł przebić się do niego tak szerokim frontem, jak uczynił to ów Piastowicz przed wiekami. Teraz jego dokonania są pradawną metryką dla polskiego wybrzeża od Szczecina po Gdańsk. Bohaterska i zdeterminowana obrona Głogowa przed cesarzem niemieckim Henrykiem V, w perspektywie długotrwałej obrony państwa i polskości przed germańskim parciem na wschód, urasta do rangi symbolu narodowej racji stanu. Czas Powstania Warszawskiego — choć paralele historyczne byłyby niewczesne — zbliżył się bardzo do czasu, w którym załoga grodu broniła przeprawę przez Odrę.

Z postacią Bolesława Krzywoustego związane są nie tylko dzieje polityczne i orężne. Żywoty Ottona z Bambergu, który z polecenia polskiego władcy nawracał Pomorzanie, są niezwykle interesującym świadectwem kultury słowiańskiej. Z imieniem Bolesława III wiązać należy jednak przede wszystkim kronikarza Galla i jego dzieło — przedstawione w nim dzieje dynastii Piastów składają się na pierwszy wykład historii ojczyστεj. Będąc spon-

sorem tego przedsięwzięcia władca zdobył tytuł do chwały może większy niż ten, który wypływał z jego militarnych poczynań.

Bolesław III został pochowany w katedrze płockiej, obok swego ojca, Władysława Hermana. Spoczął więc nie w Gnieźnie, Poznaniu czy Krakowie — starych ośrodkach władców Polski lecz na Mazowszu, leżącym wówczas na uboczu. Jakkolwiek historycy oceniliby ten fakt, w wielkim nurcie dziejów polskich osoba Bolesława Krzywoustego staje się bliższa dzielnicy kraju, która po wiekach od jego śmierci wyda kolejną i obecną stolicę Polski.

Łączę wyrazy poważania

Prezes

Jan Kostrzewski

Przewodniczący Narodowej Rady Kultury
prof. dr Bogdan Suchodolski:

Warszawa, 17 sierpnia 1985 r.

Szanowny Pan

dr inż. Jakob Chojnacki

prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego
 w Płocku

Tradycje narodowe nie są zamkniętym rozdziałem świadomości społecznej. Życie bieżące i inicjatywa ludzi współczesnych rozszerzają granice tego dziejowego przekazu. Tak właśnie powraca dziś do swej ziemi rodzinnej Bolesław Krzywousty, witany przez polskie społeczeństwo, a zwłaszcza przez liczne instytucje i towarzystwa naukowe. Orzeł Krzywoustego prowadził przed laty polskich żołnierzy otwierających w walce stary, piastowski szlak ku morzu. Ten orzeł patronować dziś będzie miastu polskiej petrochemii i wyznaczać mu losy przyszłe w naszym kraju. Bogactwo historii zstępuje w ten sposób w powszednie życie narodu.

Członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego i wszystkim uczestnikom sesji naukowej zorganizowanej przez Zarząd Towarzystwa w 900 rocznicę urodzin wielkiego Polaka życząc owocnych obrad.

Bogdan Suchodolski

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego **prof. dr Benon Miśkiewicz:**

Warszawa, 1985-08-05

Dr inż. Jakub Chojnacki

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Plac Narutowicza 8

09-402 Płock

Szanowny Panie Prezesie!

Dziękuję serdecznie za zaproszenie na niezwykle interesującą sesję naukową poświęconą 900 rocznicy urodzin Bolesława Krzywoustego.

Jako historyk pragnę podnieść szczególną rolę tego wielkiego władcy w umocnieniu pozycji Polski na arenie międzynarodowej. Szczególnie doniosła rola Bolesława Krzywoustego wynika i stąd, że potrafił powstrzymać agresję niemiecką oraz ugruntować niezawisłość państwa polskiego. Trudno też przecenić znaczenie Jego panowania dla rozszerzenia granic Polski.

Uczczenie więc tego władcy poprzez zorganizowanie sesji naukowej uważam za ważne wydarzenie nie tylko dla nauki, ale także dla rozpowszechniania doniosłych tradycji naszego narodu.

Biorąc pod uwagę te fakty jest mi szczególnie przykro, iż nie będę mógł wziąć osobiście udziału w tym sympozjum.

Proszę zatem przyjąć wyrazy szacunku dla jego organizatorów i życzenia owocnych obrad.

Benon Miśkiewicz

Główny Kwatermistrz Wojska Polskiego, wice-minister obrony Narodowej **gen. broni inż. Mieczysław Obiedziński:**

1985-08-19

Zamek Książąt Mazowieckich

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Obywatel dr inż. Jakub Chojnacki

Płock

Szanowny Obywatelu Prezesie

Serdecznie dziękuję Zarządowi Towarzystwa Naukowego Płockiego i miejskiemu Komitetowi Obchodów 900 rocznicy urodzin Bolesława III Krzywoustego za zaproszenie mnie na sesję naukową zorganizowaną z tej okazji. Z żalem jednak muszę zakomunikować, że ważne względy służbowe uniemożliwiają mi wzięcie udziału w tej sesji. Tą drogą pragnę przekazać wyrazy szacunku dla szanownych uczestników obrad wraz z życzeniami pomyślnego ich przeprowadzenia. Niech będzie mi wolno wyrazić głębokie przekonanie, że zorganizowana sesja naukowa wzbogaci wiedzę szerokich kręgów naszego społeczeństwa o epoce Bolesława III Krzywoustego, do której w wojsku odnosimy się z należyтым pietyzmem, jako części składowej chwały oręza polskiego.

Proszę przyjąć wyrazy szacunku
gen. broni inż. Mieczysław Obiedziński

Prof. dr Szczepan Pieniążek — członek Prezydium PAN:

Warszawa, dnia 22.08.1985 r.

Inż. dr Jakub Chojnacki

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Plac Narutowicza 8

09-402 Płock

Szanowny Panie Prezesie!

Żałuję bardzo, że nie mogłem przybyć na uroczystości związane z 900-leciem urodzin Bolesława Krzywoustego, urodzonego, a wreszcie pochowanego w Płocku. Jestem Mazowszaniem, stąd bardzo obchodzi mnie wszystko co ma związek z historią Mazowsza, w którym Płock odgrywał i odgrywa tak ważną rolę. W czasie Waszych uroczystości przebywałem na dłuższym urlopie.

Z racji moich długotrwałych związków z Radą Towarzystw Naukowych PAN szczególnie interesuje mnie Towarzystwo Naukowe Płockie nie tylko jako jedno z najstarszych, ale też jedno z najbardziej aktywnych Towarzystw Naukowych w Polsce. Wielka to Pana zasługa, Panie prezesie, Pana osobista zasługa. Życzę dalszych owocnych działań w Towarzystwie.

Łączę wyrazy poważania
Prof. dr S. A. Pieniążek

Prof. dr Aleksander Krawczuk z Zakładu Historii Starożytnej Uniwersytetu Jagiellońskiego:

Kraków, 15 sierpnia 1985 r.

Towarzystwo Naukowe Płockie zaszczyliło mnie zaproszeniem do wzięcia udziału w sesji naukowej poświęconej Bolesławowi III Krzywoustemu. Dziękując za nie jak najserdeczniej muszę z żalem powiadomić, że nie będę w stanie przyjechać do Płocka i uczestniczyć w obradach oraz uroczystościach. Pragnę jednak przekazać przynajmniej tą drogą wyrazy swego najwyższego podziwu i szacunku dla Instytucji tak zasłużonej i tak aktywnej. Jej jubileusz zbiega się z dniami dziewięćsetnej rocznicy urodzin wielkiego władcy, związanego tak ściśle i z Płockiem i z Krakowem.

Piszę przecież te słowa z miasta nad górną Wisłą, w którym ojciec Bolesława Krzywoustego ufundował kościół jako votum z racji urodzin syna, kościół św. Idziego. Piszę z miasta, które za Bolesława już odgrywało rolę faktycznej stolicy Polski, co znalazło swój wyraz w jego testamencie politycznym, wyznaczającym Kraków na stolicę dzielnicę senioralnej.

Już te dwa podstawowe fakty stanowią rzeczywistość i symboliczną więź łączącą poprzez osobę i koleje życia Bolesława Krzywoustego dwa grody położone nad główną rzeką Polski, choć w tak odległych od siebie jej odcinkach i tak różnych krajobrazowo.

Czasy najnowsze dodały nową więź i podobieństwo obu miast. Oto tuż obok jednego i drugiego wyrosły w minionym czterdziestoleciu dwa potężne, nowoczesne zakłady przemysłowe, huta i petrochemia. Stały się szansą i bodźcem rozwoju obu ośrodków, ale też stworzyły w obu wypadkach swoiste zagrożenia ekologiczne, z którymi miasta nasze muszą się uporać. Będzie to możliwe tylko dzięki postępowi nauki.

Towarzystwo Naukowe Płockie jest zaledwie o cztery lata młodsze od Krakowskiego Towarzystwa Naukowego — tego, które później przekształciło się w słynną Akademię Umiejętności. Tak więc oba Towarzystwa można uznać za instytucje rówieśnicze. To jeszcze jedna więź krakowsko-płocka, prócz samej Wisły i prócz osoby wielkiego władcy. Jako rodowity krakowianin czuję się tym zaszczycony.

Aleksander Krawczuk

Ks. dr prałat Lech Grabowski — dyrektor Muzeum Diecezjalnego (członek TNP):

Płock, 18 sierpnia 1985 r.

l.dz. 567/85

Wielmożny Pan dr inż Jakub Chojnacki
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego
Wielce Szanowny Panie Prezesie

Gorąco dziękuję za zaszczytne zaproszenie mnie na Uroczystą Sesję Naukową n.t. „Bolesław III Krzywousty”. Jest mi dobrze wiadome, jak od dłuższego czasu i z jak ogromnym wkładem pracy i serca przygotowywano się do tego pod egidą Towarzystwa Naukowego z Jego niezmiernym Prezesem na czele. Wiem również, jak cenne jest wydobywanie z mroków historii naszej i wyeksponowanie tak wspaniałych postaci, wśród których Bolesław III Krzywousty poczesne miejsce zajmuje. A jest to szczególnie cenne w dzisiejszych czasach, gdy wśród niemałych trudów dnia powszedniego niejedyn z Polaków zdaje się być skłonny do tracenia zaufania do siebie samego. Przeszłość temu przeczy w ogromnej większości. Przyszłość należy do nas — nie wolno nam tracić ducha, skoro nam przewodzą tak nieśmiertelne i znakomite duchy wielkich Polaków. Jestem zatem bardzo wdzięczny za ten cenny wkład naukowo-dydaktyczny na rzecz Płocka a nawet o znacznie szerszym rezonansie.

Tym więc bardziej jest mi przykro, że z powodu niedyspozycji zdrowotnej nie będę mógł zaspokoić mojej ciekawości a nadto przez swą obecność wyrazić swe żywe zainteresowanie i głębokie uznanie dla tak pięknej inicjatywy, tak wytrwale i umiejętnie zrealizowanej, co choć w części dopełniam niniejszym.

z wyrazami czci i szacunku

ks. dr Lech Grabowski
dyrektor Muzeum

Dr Hieronim Kroczyński — dyrektor Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu:

Kołobrzeg, dnia 20 sierpnia 1985 r.

Szanowny Panie Prezesie!
Szanowni Zebrani!

Wielokrotnie już na tej sesji mówiono o jednym z największych dzieł naszego bohatera — o zjednoczeniu Pomorza z Polską. Jako Przedstawiciel Kołobrzegu, pozwolę sobie jeszcze raz wrócić do tej sprawy i przypomnieć, że Bolesław Krzywousty był jedynym władcą Polski, który na pewno „in persona” przebywał w naszym mieście i to aż dwa razy. Od Kołobrzegu rozpoczął wyrąbywanie dostępu Polski do Bałtyku. Może tym chciał nawiązać do swego wielkiego prapradziada i imiennika Bolesława Chrobrego, który w tym mieście, w roku 1000 założył biskupstwo dla Pomorza? Może o kierunku pierwszego uderzenia zdecydowały inne, nieznanne nam, okoliczności? Nie do Gdańska, ani Szczecina, ale do Kołobrzegu, „sławnego i znamienitego grodu Pomorzan”, Krzywousty skierował trzy pierwsze wyprawy wojenne „na brzegi morskie”.

Pierwsza w roku 1102 dotarła tylko do Białogardu, ale druga, w roku 1103, podeszła już pod Kołobrzeg. Rycerze polscy, a byli to sami

wybrani, bez trudu opanowali podgrodzia, gdzie zobaczyli ogromne bogactwa, które „zasępowały waleczność rycerzy” — jak podaje kronikarz — i uniemożliwiły pełną realizację celu wyprawy, zdobycie warownego kołobrzeskiego grodu. Gall Anonim, opisując to wydarzenie, przytoczył ułożoną wówczas okolicznościową pieśń. Cytuję ją, w mniej znanym tłumaczeniu Franciszka Fenikowskiego:

*Stare i solone ryby ongi ojcom obcy niósł,
trzepoczące się i świeże dziś im wiezie synów
[wóz.
Ongi dumni byli ojce, gdy za grodem brali
[gród
dziś synowie się nie trwożą burz ni szumu
[morskich wód.
Za jeleniem, sarną, dzikiem, ongi pogoń ojców
[szła,
dziś synowie łowią skarby i potwory z morza
[dna.*

Cztery lata później, w roku 1107, Krzywousty wrócił nad Parsętę z większą siłą, zdobył Białogard i obsadził go swoją załogą, a następnie podszedł do Kołobrzegu. Tym razem do walki nie doszło. „Oto mieszkańcy i załoga miasta z pochylonymi (kornie) głowami zaszli drogę Bolesławowi, ofiarując (mu) samych siebie i (swoje) wierne służby. Ponadto przybył sam książę Pomorzan, uznając się poddanym Bolesława”.

Kiedy po wiekach, w roku 1945, żołnierzom polskim przypadło w udziale przywracać „dawne Chrobrego granice”, to na odcinku północnym, właśnie tu, pod Kołobrzegiem, w dniu 8 marca, pierwszy oddział polski osiągnął wybrzeże morskie. Żołnierze na rogatywkach mieli orły z sarkofagu naszego bohatera w katedrze plockiej, a na okolicznościowym plakacie artysta wykaligrafował „Szlakiem Krzywoustego”.

dr Hieronim Kroczyński

Literatka **Maria Kuncewiczowa** z Kazimierza Dolnego:

Kazimierz, 5.XI.85 r.

Wielce szanowny i drogi Prezesie,

żałuję że nie mogłam wziąć udziału w plockim obchodzie 900 rocznicy urodzin Bolesława Krzywoustego.

W ciągu tych bardzo już dawnych lat, kiedy mój ojciec, Józef Szczepański, był dyrektorem założonego przez siebie w Plocku gimnazjum Macierzy Szkolnej — we mnie, małej wówczas dziewczynce, uformowały się pojęcia i uczucia dyktowane historyczną atmosferą miasta i jego pięknem. Te uczucia trwają we mnie do dziś. Dziękuję więc serdecznie za pamięć i przesyłam najlepsze życzenia zawsze równie wydajnej pracy.

Maria Kuncewiczowa

Prezes TNP informuje iż napisali także:

Nestor polskich uczonych prof. **dr Konrad Górski** z Torunia

prof. dr Tadeusz Porębski — członek Biura Politycznego PZPR, sekretarz KC

prof. dr Edward Grzywa — minister Przemysłu Chemicznego i Lekkiego

prof. dr Adam Łopatka — minister, kierownik Urzędu ds. Wyznań

prof. dr Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska — przewodnicząca Oddziału PAN we Wrocławiu

prof. dr Alojzy Melich — przewodniczący Oddziału PAN w Katowicach

prof. dr Jerzy Topolski z Poznania — przewodniczący Komitetu Nauk Historycznych PAN

prof. dr Władysław Fabiszewski — honorowy prezes Stowarzyszenia Leśnictwa i Drzewnictwa (członek TNP)

mgr Kazimierz Wyřebkowski — prezes Wojewódzkiego Komitetu ZSL w Płocku
Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną **Polonia**

Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego **prof. dr Wiktor Kemula**

Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Legnicy

Zarząd Lubuskiego Towarzystwa Naukowego w Zielonej Górze

Zarząd Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk — **doc. dr Alicja Karłowska-Kamzowa**

Zarząd Towarzystwa Naukowego w Toruniu
Łomżyńskiego Towarzystwa Naukowe **im. Wagów**

Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Międzyrzeczu Podlaskim **dr Marian Kowalski**

Szkola Podstawowa nr 3 im. Bolesława Krzywoustego w Poznaniu

Harcerski Zespół Pieśni i Tańca **Dzieci Płocka** przebywający na obozie szkoleniowym w Kielcach

Prof. dr Franz-Josef Heyen — dyrektor Archiwum Krajowego w Koblencku (członek TNP)

Prof. dr Roman Schnur z Uniwersytetu w Tybindze

prof. dr Paul Roth z Kirchheim

dr Fridolin Dressler — dyrektor generalny Państwowych Bibliotek Bawarskich w Monachium

prof. dr Paul Leidinger z Uniwersytetu w Monastyrze (członek TNP)

mgr Tadeusz Wróblewski z Heilbronn (członek TNP)

prof. dr Ignacy Malecki z Warszawy

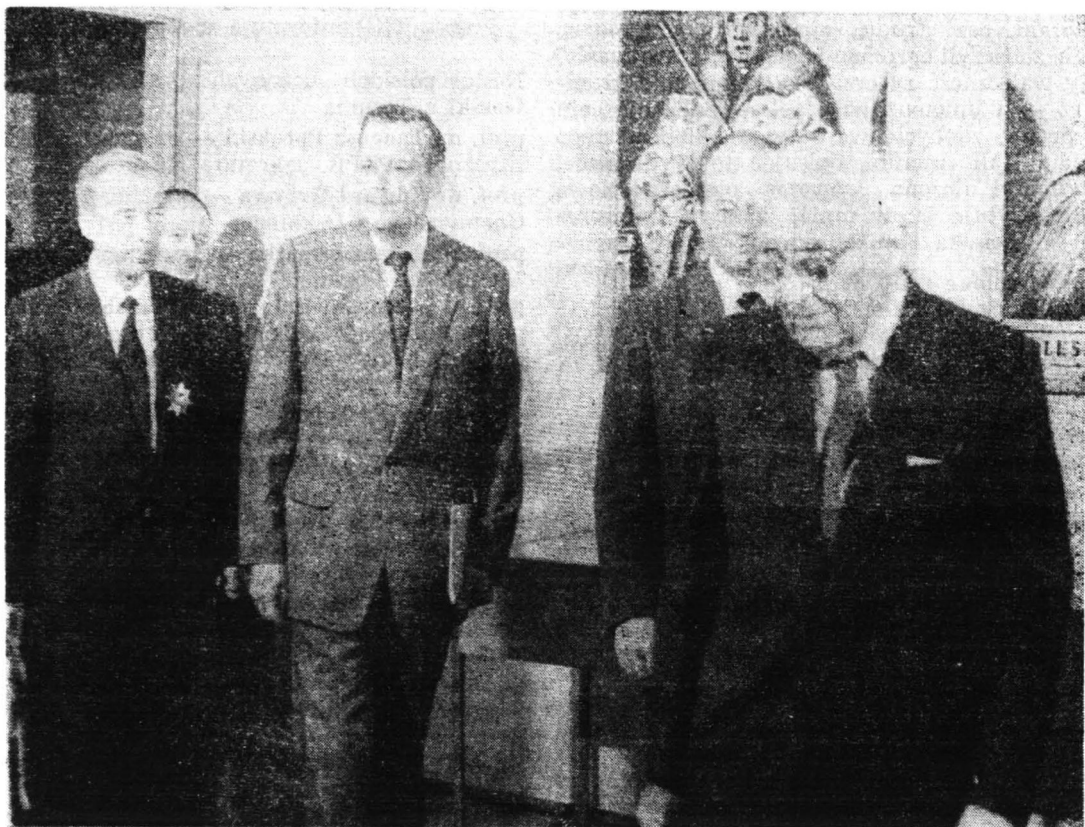
mgr Stefan Gołębiowski z Bieżunia (członek honorowy TNP)

ks. infułat Marcelli Molski, prepozyt Kapituły Katedralnej w Plocku

Maria i Henryk Gajewscy z Koła

Anna (członek TNP) i **Jerzy Ostrowscy** z wczasów w Łebie

mgr inż. Cyprian Paczkowski z Warszawy (członek TNP)

Po otwarciu wystawy „Bolesław III Krzywousty w świadomości narodowej”. Od prawej strony: prof. dr Jerzy Pniewski z UW (członek honorowy TNP) otwierający wystawę, prof. dr Henryk Bednarski — sekretarz KC PZPR, mgr Józef Pińkowski — b. prezes Rady Ministrów, mgr Stanisław Przedlacki — sekretarz KW PZPR i dr inż. Jakub Chojnacki — prezes TNP.

foto Dariusz Bromczewski

Tadeusz Piotr Kosiński z Warszawy
mgr Janusz Żmudziński z Warszawy (członek TNP)

mgr Grażyna Lichończak z Krakowa
mgr Mirosław Z. Wojalski z Łodzi
dr Kazimierz Krzos — dyrektor Archiwum PAN

doc. dr Bohdan Godlewski z Instytutu Gospodarki Wodnej i Meteorologii (członek TNP)

doc. dr Stefan K. Kuczyński z Warszawy (członek TNP)

Marek Zbigniew Chojnacki z Warszawy

Ogłaszam 15 minutową przerwę w czasie której nastąpi otwarcie okolicznościowej wystawy urządzonej przez Muzeum Mazowieckie i naszą Bibliotekę im. Zielińskich, a o jej otwarciu proszę prof. Jerzego Pniewskiego — wybitnego płocczanina, członka honorowego TNP.

* * *

Prof. dr Jerzy Pniewski:

Przypadł mi w udziale zaszczyt otwarcia okolicznościowej wystawy związanej z dzisiejszą sesją Naukową Towarzystwa. Jestem prze-

konany, że wystawa ta stanowić będzie doskonale uzupełnienie pięknych referatów wygłoszonych w czasie sesji.

Jako płocczanin z urodzenia i długoletni członek Towarzystwa Naukowego Płockiego obserwuję jego działalność z odległości i chciałbym przy tej okazji wyrazić moje szczerze uznanie Zarządowi Towarzystwa, a w szczególności jego Prezesowi Koledze dr. Jakubowi Chojnackiemu za zorganizowanie tej Sesji, która pozwoliła nam lepiej poznać wielką rolę jaką Bolesław Krzywousty odegrał w historii Państwa Polskiego i polskiego oręża.

Wystawę *Bolesław III Krzywousty w świadomości potomnych* urządzonej przez Muzeum Mazowieckie i Bibliotekę im. Zielińskich TNP uważam za otwartą.

* * *

Po przerwie, w części artystycznej, prezes TNP prosi autora **dr med. Stanisława Jagielskiego** z Zalesia Dolnego o wygłoszenie *Rapodu na 900-lecie urodzenia rycerskiego władcy Bolesława III zwanego Krzywoustym*.

Zwiedzanie wystawy „Bolesław III Krzywousty w świadomości narodowej”. Od lewej strony: muzyk Wincenty Spirin z Koszalińskiej Orkiestry Symfonicznej i członkowie TNP: pik mgr Józef Pasternak, dr inż. Jakub Chojnacki, prof. dr Antoni Rajkiewicz, Andrzej Jędrzejewski, mgr Zofia Switalska, Franciszka Kopańska, mgr Eugeniusz Piachecki oraz ks. mgr Zenon Glicner.

foto Grzegorz Rychlik

Dr med. Stanisław Jagielski z Zalesia Dolnego wygłasza swój rapsod „Na 900-lecie urodzenia rycerskiego Władcy Bolesława III zwanego Krzywoustym”.

foto Stefan Deptuszewski

W pomroce dziejów, których legendę opiewały bardy,
głos surm wojennych wiódł hufce orężne
do boju pod Głogowem, Szczecinem i Gnieznem;
grały zwycięskie fanfary,
kiedy u granic nad brzegami Odry
stanęły polskie sztandary.

Saga o Piastach to sen o bohaterach,
to zew żołnierski do zbrojnego dzieła,
to kult rycerza, co za kraj umierał,
lecz żył nadal w pieśniach, jak w strofach
Homera.

Zmieniły się czasy, minęły stulecia, kraj na-
wiedziły klęski i niedole,
granice zburzył teutoński najeźdźca, brutalnie
niszczył dorobek pokoleń,
lecz naród przetrwał, ducha nie oddał w nie-
wole.

Przez dziewięć wieków w piastowskiej ka-
plicy
drzemały mity o rycerskim władcy, który
zdobywał w bojach pełnych chwały
twierdze zachodniej granicy.
Dziś czas, by go wspomnieć, dziś czas, by go
wskrzesić, —
wstań, Bolesławie zwany Krzywoustym,
w dziewięćsetlecie swego urodzenia ukaż się
w blasku zasłużonej sławy,

Płocka Orkiestra Kameralna (45 osób) i chór mieszany (60 osób): premierowe wykonanie kantaty oratoryjnej dra Marcina Kamińskiego (członek TNP) do tekstu Stanisława R. Dobrowolskiego (członek honorowy TNP) pt.: „Bolesław III Krzywousty”. Dyryguje — mgr Aleksander Siwek (członek TNP).

foto Stefan Deptuszewski

wyjdź przed płockiego zamku granitowe
progi,
gdzie pacholęciem za męską odwagę, za
rozum dojrzały
pas rycerski zdobyłeś i srebrne ostrogi.
Wejdz między lud swój, zwycięski monarcho,
złącz się z narodem ślubującym wiernie:
„Nie rzucim ziemi skąd nasz ród”,
z narodem powtórz mocne słowa roty:
„Twierdzą nam będzie każdy próg”.
Pod znakiem rodła pozdrów swoje miasto,
królujące na skarpie prasłowiańskiej rzeki,
gdzie w testamencie zapisałeś hasło:
byliśmy, — jesteśmy, — będziemy, — na
wieki!

Z kolei pod dyrekcją mgra Aleksandra Siw-
ka (członek TNP) Płocka Orkiestra Kameralna
(45 osób) i chór mieszany (60 osób) dają pre-
mierowe wykonanie kantaty oratoryjnej dra
Marcina Kamińskiego (członek TNP), kompo-
zytora, sekretarza Zarządu założonego w 1900
roku Płockiego Towarzystwa Muzycznego do
słów poety Stanisława R. Dobrowolskiego
(członek honorowy TNP).

Stanisław Ryszard Dobrowolski

Na 900 rocznicę urodzin
Bolesława III Krzywoustego w Płocku

Tej nocy anioł leciał nad dachami
I lecąc, gwiazdy strącał z wysokości.

A gwiazdy były, jakby mieczem szczęknął,
Jak echa sreber nad wiślaną tonią.

I anioł sfrunął nisko nad głęb cieniów
Jak słup światłości i w oćmie utonął.

Straże na wieżach ujrawszy ów omen
Klątą, nie śmiać wznieść oczu ku niebu.

Na wieść o cudzie gród się cały zbudził,
Dorozumiawszy się znaku Pańskiego.

Piałą koguty, rzały konie w stajniach,
Z dzwonnicy wołał dzwon przed ołtarz Fana.

W tę noc z protekcji świętego Idziego
Pani na zamku książątka powiła.

Więc świtkiem wielka radość była w grodzie
I wieść gołębiem leciała po kraju:

„Dzięki — wołano — dzięki Chrystusowi!
Przyszedł, kto jutro królestwo odnowi!”

*

Lulajże, lulaj,
Moje ty dzieciątko,

Lulaj mi, lulaj,
Maleńkie książątko!

Lu li lu li laj,
Anieli fruważą,
Lu li lu li laj,
Na trąbeczkach grają.

Uśnijże, uśnij,
Moja ty kruszynko,
Śnij w kolebeczce
Pod śnieżną pierzynką!

Lu li lu li laj,
Miły mój chłopczyku,
Lu li lu li laj,
Mały rycerzyku!

Lulaj mi, lulaj,
Niechaj ci się przyśni
Miecz, szłom i wieniec
Z blasków złotych liści.

Lu li lu li laj,
Mały mój sokole,
Chwyć za miecz i jedź
Skąpać w krwi Psie Pole!

*

Spiesz na zamek pyszny orszak,
kroczą wielmoże ziem Mazowsza —
biskup, z biskupem kanonicy
komes, rycerstwo, siół władcy.
E hej ho, o hej!

Walać od grodu ludu kopy,
starcy, otroki, baby, chłopcy.
Już wszedł w dziedziniec huf orężny,
biegną go witać dwórki księżnej.
E hej ho, o hej!

Nikt nie zrachuje dzid, pawęży,
mieczów, oszczepów w rękę mężnych.
Jak w noc nad światem srebrny wieniec
sieje iskrami w krąg dziedziniec.
E hej ho, o hej!

Wielkie się święto dziś sposobi —
kneź pas rycerski da synowi,
my zaś uczcijmy Bolesława,
sława książęciu, sława, sława!
Sława książęciu!
Sława! Sława!..

*

Daję ci, synu, pas i miecz,
Domostwa dziadów trza ci strzec,
Warować masz u jego progów.
Dla wrogów bądź mi jako lew,
Jak tur, skoro popadnie w gniew.
Wiara niech będzie ci ostrogą.

W królu Chrystusie ufność miej,
Matce Dziewicy służyć chciej,
Krew dla niej rozlać bądź gotowy.

Amen.

Chwała niech będzie Chrystusowi!
Chwała niech będzie Chrystusowi!
Amen.

*

Zapłoną fale Odry,
szcerwienią się jej wody,
staną w ogniu obejścia,

domy, sioła i grody.
Biada! Biada!

Tętent teutońskich kopyt
gościńcami przewieje,
spadnie chmurą gradową,

Świat się czarno rozjęczy
płaczem śmiertelnych dzieci,
od stanic u granicy
wołanie w noc poleci:
Niemcy! Niemcy!

On im wtedy wyjdzie naprzeciw
— dziedzic dumnego Płocka,
pan Krakowa i Gniezna,
kneź wolnego Mazowsza.
Rycerz, co lęku nie zna,
piersią nas swą osłoni.
Książę Bolesław Trzeci
krwawych zbójów rozgromi.
Psy po polu rozwloką
ścierwo morderców dzieci.

On nam będzie tarczą i mieczem.

Książę Bolesław Trzeci!
Książę Bolesław Trzeci!
Cześć i chwała młodemu książęciu!
Sława! Sława! Sława!..

* * *

Uczestnicy Sesji wychodzą z sali barokowej
na zewnątrz zamku—muzeum.
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego —
przewodniczący obrad mówi:

Przechodzimy do przedostatniego punktu
obrad dzisiejszej sesji naukowej.

Stoimy teraz przed romańskimi ciosami ka-
mienno-palatium zbudowanego w latach
osiemdziesiątych XI wieku przez ojca naszego
bohatera, władcę Polski Władysława I Herma-
na.

To tu Judyta, królowna czeska, żona Her-
mana urodziła Bolesława III Krzywoustego
w roku 1085, dnia 20 sierpnia, w dzień — jak
podaje kronikarz — św. Stefana, pierwszego
króla Węgier. Ten dzień i dzisiaj Węgierska
Republika Ludowa obchodzi jako swoje święto
narodowe.

Przypomnieć też należy, że matką św. Ste-
fana była pierwsza znana w naszej historii
Piastówna, siostra Mieszka I, Adelajda wyda-
na za mąż za księcia węgierskiego Gejze.

Palatium to — zasypiane ziemią po jego
zniszczeniu — zostało odkopane przed około
25 latami w wyniku badań nad początkami
tysiącletniego Państwa Polskiego i tysiąclet-
niego Płocka prowadzonych przez Instytut
Historii Kultury Materialnej PAN z inicjatywy
Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Po odsłonięciu (flaga: barwy miasta — żółto niebieskie z czerwonym szlakiem pośrodku) tablicy pamiątkowej na romańskim palatium z II połowy XI wieku. Od lewej strony: mgr Bożenna Ostrowska z Muzeum Mazowieckiego, prof. dr Stanisław Ośko — prezes Radomskiego Towarzystwa Naukowego i dr Marian Chudzyński — członek Zarządu TNP

foto Stefan Deptuszewski

Dwóch wielce zasłużonych profesorów z Instytutu: jego długoletni dyrektor prof. Witold Hensel i jego zastępca (były) prof. Włodzimierz Szafrąński (członek TNP) jest tu obecnych.

Proszę przewodniczącego Miejskiego Komitetu Obchodów 900 rocznicy urodzin, wiceprezydenta m. Płocka **mgra Kajetana Górzynskiego** o zabranie głosu.

Szanowni Państwo!

W czasie imprez i uroczystości organizowanych w bieżącym roku w Płocku z okazji urodzin Bolesława III Krzywoustego, a w szczególności w czasie dzisiejszej sesji, wiele powiedziano na temat tego wybitnego człowieka.

Jego postać i dokonania historyczne zostały nam i całemu społeczeństwu przypomniane i jeszcze bardziej przybliżone. Jestem przekonany, że dzięki Towarzystwu Naukowemu Płockiemu wszystko to, co zostało powiedziane, zostanie także zapisane.

Kolejnym bardzo trwałym zapisem o wielkim dla historii człowieku i obchodach 900-nej rocznicy Jego urodzin — jest tablica pamiątkowa, która za chwilę zostanie odsłonięta. Wykonanie tablicy było możliwe dzięki inicjatywie, dobrej woli i wysiłkom szeregu ludzi, organizacji i instytucji.

Przy tej okazji, w imieniu Komitetu Organizacyjnego Obchodów w Płocku bardzo serdecznie dziękuję:

- Zarządowi TNP i jego Prezesowi dr. inż. Jakubowi Chojnackiemu za inicjatywę wykonania i projekt tekstu na tablicy,
- Miejskiej Radzie Narodowej w Płocku, mgr. Tadeuszowi Kołodziejakowi, jej Przewodniczącemu oraz mgr. inż. Januszowi Majewskiemu — Prezydentowi Miasta Płocka za zgodę na realizację tablicy i jej finansowanie,
- Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oraz Plastykowi Wojewódzkiemu w Płocku za udzieloną pomoc i współpracę,

— Pracownikom Sztuk Plastycznych w Warszawie, Spółdzielni „Braz Dekoracyjny” za wykonanie, a artyście rzeźbiarzowi K. Niedzielskiemu z Warszawy za projekt tablicy.

Niech tablica ta wykonana w holdzie i umieszczona na romańskich ciosach piastowskiego palatium zamkowego przypomina wszystkim teraz i w przyszłości Bolesława III Krzywoustego, wybitnego Płocczanina, władcę Polski, polityka, wodza zwycięskiego, który całe swoje życie poświęcił sprawom obrony kraju przed zakusami zaborczych sąsiadów oraz utrzymaniu granic zachodnich i północnych, w oparciu o Bałtyk i Odrę. Niech jednocześnie świadczy o tym, że idee, którym Bolesław III Krzywousty służył przed setkami lat są nadal żywe i godne naśladownictwa.

O odsłonięciu tablicy proszę mgra Tadeusza Kołodziejaka, Przewodniczącego MRN w Płocku.

* * *

Po odsłonięciu tablicy uczestnicy sesji przechodzą do Bazyliki Katedralnej, gdzie prezes TNP mówi:

„Znajdujemy się przed kaplicą królewską w katedrze, która obok Poznania i Wawelu kryje szczątki monarchów Polski. W tym

miejscu dnia 12 września 1825 r. miała miejsce patriotyczna manifestacja kościelno-państwowa na cześć władców Polski z udziałem ministrów i generałów Królestwa Polskiego. Od tego czasu znajduje się tu sarkofag — zaprojektowany przez prof. Zygmunta Vogla z Warszawy — władców Polski Władysława I Hermana i Bolesława III Krzywoustego.

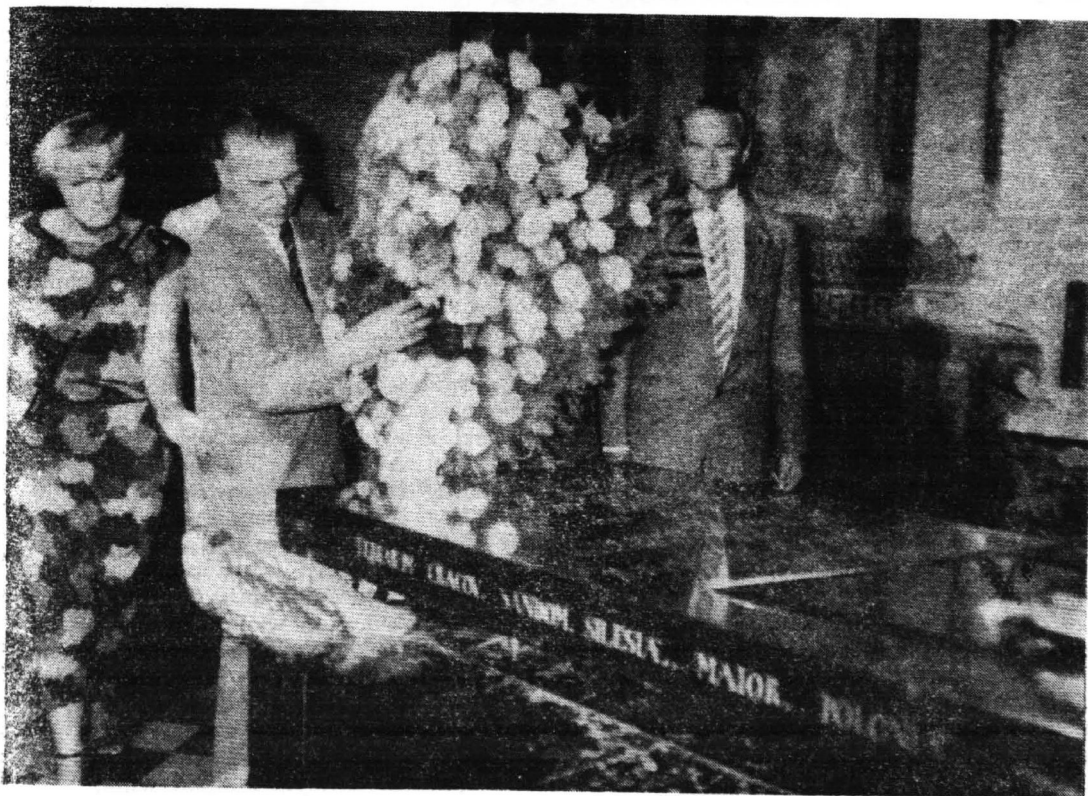
Inicjatywę urządzenia kaplicy królewskiej podjął biskup płocki, senator Królestwa Polskiego Adam Michał Prażmowski, pierwszy prezes Towarzystwa Naukowego w Płocku.

Orzeł, którego widzimy na froncie sarkofagu posłużył jako wzór godła dla sztandarów i czapek nowo tworzonego w 1943 r. w Związku Radzieckim Wojska Polskiego. Ten piastowski orzeł został w 1940 r. zniszczony przez hitlerowców i w 1946 r. przez kapitułę katedralną zrekonstruowany.

Przystępujemy do składania kwiatów: Wieniec od społeczeństwa płockiego złożą przedstawiciele Miejskiego Komitetu Obchodów

Następnie wiązanki kwiatów złożyli:

Władze centralne
Wojsko Polskie
Władze Wojewódzkie
Wojewódzki Komitet ZSL

Kaplica Królewska Bazyliki Katedralnej w Płocku. Pierwszy wieniec na pomniku — sarkofagu monarchicznym od społeczeństwa miasta Płocka składają (od prawej strony): mgr Tadeusz Kołodziejak — przewodniczący MRN (członek TNP), mgr Tadeusz Kurpiewski — radny miasta (członek TNP), mgr Irena Trojanek-Gago — wiceprezes Płockiego Towarzystwa Muzycznego (członek TNP) i niewidoczny na fotografii mgr Kajetan Górzyński — wiceprezydent m. Płocka, przewodniczący Miejskiego Komitetu Obchodów.

foto Stefan Deptuszeński

Kaplica Królewska Bazyliki. Jako ostatnia złożyła kwiaty delegacja Towarzystwa Naukowego Płockiego. Od prawej strony: mgr Wiesław Koński — sekretarz generalny TNP, dr inż. Jakub Chojnacki — prezes TNP i dr Marian Chudzyński — członek Zarządu TNP. Pierwszy z lewej strony ks. prałat mgr Stefan Budczyński — proboszcz parafii katedralnej (członek TNP).

foto Stefan Deptuszewski

Polskie Towarzystwo Historyczne
Zamek Królewski w Warszawie
Zarząd Wojewódzki ZBOWiD
Zarząd Wojewódzki PTTK
Płockie Towarzystwo Muzyczne im. Wacława Lachmana
Płockie Towarzystwo Fotograficzne im. Aleksandra Macieszy
Instruktorski Krąg Starszoharcerski z „Tumskiego Wzgórza” z Warszawy
Osoby prywatne
i jako ostatnie: Towarzystwo Naukowe Płockie

Na tym sesję naukową zorganizowaną przez Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego z okazji 900 rocznicy urodzin Bolesława Krzywoustego uważam za zakończoną. Jeszcze raz przekazuję wszystkim słowa serdecznej podzięk. Uczestników sesji przybyłych spoza Płocka, darczyńców Towarzystwa i władze zapraszam poza oficjalnym programem sesji do siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego.”

*
* *
*

Po zakończeniu oficjalnych uroczystości, zaproszone osoby — uczestnicy Sesji przechodzą do siedziby Towarzystwa, gdzie w sali im. Ta-

deusza Gierzyńskiego prezes Jakub Chojnacki podziękował jeszcze raz wszystkim za udział i wkład pracy wniesiony w przygotowaniu obchodów. Następnie z Sekretarzem Generalnym Wiesławem Końskim dokonał wręczenia pamiątkowych medali wybitych z okazji tej doniosłej rocznicy. Należy podkreślić, że medal zaprojektował płocki plastyk — Stanisław Makuliński, a wybity został w ilości 1500 sztuk w mennicy państwowej w Warszawie.

Prof. dr Grzegorz Białkowski — rektor Uniwersytetu Warszawskiego skierował następnie wiele ciepłych słów pod adresem organizatorów uroczystości i wręczył na ręce Prezesa pamiątkowy medal wybity przez tą zasłużoną uczelnię, która od wielu dziesiątków lat utrzymuje bliskie związki z Towarzystwem. Pamiątkowy medal wręczył również Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Legnicy dr Janusz Chutkowski.

Spotkanie, które stało się okazją do wymiany sądów i opinii zakończyła lampka wina.

*
* *
*

Ministerstwo Łączności — Wydział Emisji Znaczków Pocztowych — wydało w związku

Sala im. Tadeusza Gierzyńskiego — w siedzibie TNP. Przedstawiciele Polonii uczestniczącej w sesji naukowej: p. Daniela Barszcz (płocczanka) z m. Adelaida w Australii i inż. Feliks Wnękowski z m. Hobart w Tasmanii.

foto Stefan Deptuszewski

z 900 rocznicą urodzin Bolesława III Krzywoustego:

1. Znaczek pocztowy za 5 zł z nowym wizerunkiem Krzywoustego na tle mapy Polski. Nakład 8 000 000 sztuk.

2. Kopertę pierwszego dnia obiegu z tym znaczkiem. Nakład 30 000 sztuk (w emisji serii *40-lecie Ziem Odzyskanych*).
3. Datownik okolicznościowy FDC do ww. z datą: Wrocław 8 maja 1985 r. z wizerunkiem orła piastowskiego z sarkofagu w katedrze płockiej.
4. Kartkę pocztową *40 rocznica powrotu Ziem Zachodnich i Północnych do Macierzy* za 5 zł z wizerunkiem Bolesława I Chrobrego i Bolesława III Krzywoustego. Nakład 300 000 sztuk.
5. Ww. kartkę w wersji karnetu. Nakład 5000 sztuk.
6. Kopertę obiegową. Na znaczku Krzywousty — 10 zł. Na ilustracji z lewej strony strony sarkofag monarszy w katedrze płockiej z piastowskim orłem. Nakład 12 000 000 sztuk.

* * *

Zarząd TNP wydał druk bibliofilski nr 22 w nakładzie 990 egzemplarzy pt. *Bolesław III Krzywousty — w 900 rocznicę urodzin* opracowany przez dr. Jerzego Stefańskiego (członka Zarządu TNP) z rysunkami Stanisława Makułińskiego.

